

پوران درخشنده در گفت‌وگو با اکبر نبوی در مجله تصویری «قاف»:

می‌خواهم

هیس پسرها فریاد نمی‌زنند

را بسازم

کمدی؛ سرجهازی

جشنواره فیلم فجر

شماره مسلسل ۴۸۱۱
شماره ۱۴ بهمن ۱۴۰۲
۲۲ رجب ۱۴۴۵
تورمه ۲۰۲۴
شماره ۲۰۷۳

فرهنگستان نماشاخانه

چهل و دومین جشنواره فیلم فجر

| Sat | 3 Feb 2024 | vol.15 |
No. 4073 | 16 Pages

جواد عزتی بعد از بازی‌های درخشان

در نقش‌های مختلف در جشنواره چهل و دوم

با فیلم «تمساح خونی» از ظهور یک کارگردان خوب خبر داد

سوپر استار پشت دوربین

داستان عامه‌پسند

تمیز است که به حال و هوای سینمایی گانگستری و جنایی نیز نزدیک می‌شود و سبک آمریکایی فیلمسازانی مثل گای ریچی و کوئنتین تارانتینو را (البته در مقیاسی دست‌وپا شکسته و سطح پایین) تداعی می‌کند. ضرباهنگ، الگوریتم، تدوین، استفاده از موسیقی و جنس کمدی فیلم با برجسته کردن اهمیت پول و زن، بسیار به سینمای آمریکا نزدیک است و این برای سینه‌فیل‌ها نیز قطعاً جذاب خواهد بود. صفت چهارم اینکه تمساح خونی یک buddy film یا «فیلم زوج هنری» است که از دوتایی غیرتکراری و دیدنی جواد عزتی و عباس جمشیدی فر بهره می‌برد و توانسته مشابه نمونه‌های مشابه خارجی، از کل‌کل‌های دو شخصیت اححم اما خوش قلب، هم کمدی بیافریند و هم قصه را جلو ببرد و شخصیت پردازی غنی خود را نشان دهد. نکته جالب این است که عباس جمشیدی فر پیش از این در این سطح عملکرد درخشان نداشته و تمساح خونی ممکن است سکوی جهشی برای کارنامه حرفه‌ای جمشیدی فر باشد که از دوستان قدیمی جواد عزتی است و حق دوستی را به خوبی ادا کرده است.

صفت پنجم که تمساح خونی را برای من یک پله بالاتر از یک فیلم صرفاً خوب سرگرم‌کننده قرار می‌دهد، استفاده خلاقانه‌ای است که از ظرفیت بومی فضاهای سرخوشانه و خلاف در تهران می‌کند که قبلاً بیشتر در فیلم‌های آمریکایی دیده بودیم. مثلاً نیویورک یک شهر سینمایی است که بافت و مشخصات آن را فیلمسازانی مثل مارتین اسکورسیزی و وودی آلن در حافظه جمعی سینما دوستان ثبت کرده‌اند. تمساح خونی توانسته یک تصویر سینمایی از شهر تهران در شب به ما بدهد که پیش از این کسی مثل حمید نعمت‌الله توانسته بود به این هویت بخشی به فضای شهری نزدیک شود. دوربین عزتی در اوتیان‌ها، خیابان‌ها، آپارتمان‌ها، جشن‌ها و مراسم مجرمانه‌ای مثل قمار و مسابقات سیلی زدن می‌چرخد و چیزهایی به ما نشان می‌دهد که کمتر در سینمای ایران دیده بودیم. شاید فیلم کمتر ستوده شده «رخ دیوانه» از این نظر به تمساح خونی شباهت داشته باشد. هنوز قضاوت درباره کلیت جشنواره زود است اما به احتمال زیاد تمساح خونی یکی از بهترین فیلم‌های جشنواره امسال خواهد بود و تا همین الان نیز بازخوردهای مثبت و اقبال عمومی در سانس‌های جشنواره این امر را نشان می‌دهد.

مهران رابعیان
خبرنگار

«تمساح خونی» نخستین تجربه جواد عزتی در قامت کارگردان، یک فیلم قصه‌گوی کمدی است که از الگوهای ژانریک تبعیت می‌کند و یک تجربه مهیج «کمدی اکشن» ممتاز برای مخاطب خسته از فیلم‌های کمدی مبتذل و درام‌های اجتماعی بی‌سر و ته معمول در سینمای ایران فراهم می‌کند. یکی از همان تک‌وتوک فیلم‌هایی که هر سال در جشنواره می‌بینیم و به خاطر وجود همین تک‌وتوک فیلم‌ها می‌توانیم خودمان را قانع کنیم که آمدن به جشنواره با رویکرد صرفاً سینه‌فیلی و علاقه به سینما توجیه منطقی دارد. از نخستین صفت شروع می‌کنم. تمساح خونی در وهله اول یک فیلم قصه‌گوست. بارها مطرح شده که مشکل سینمای ایران فیلمنامه است و خیل عظیمی از فیلم‌ها، از کش دادن دو خطی اولیه‌شان به ۹۰ الی ۱۲۰ دقیقه فیلم سینمایی ناتوانند. تمساح خونی در قدم اول، فیلمی است که پروتاگونیست و آنتاگونیست را به سرعت معرفی کرده، مساله آنها را برای مخاطب جا می‌اندازد، سمپاتی تمام‌عیاری (طبیعتاً بازی مثل همیشه دیدنی عزتی و بقیه بازیگران نیز در این امر کمک‌کننده است) را نسبت به دو شخصیت اصلی برای مخاطب ایجاد کرده و موتور قصه را در مدتی کمتر از ۳۰ دقیقه روشن می‌کند و در ادامه نیز با استفاده از گره‌های داستانی پرقت و رفت و برگشت‌های درگیرکننده، مخاطبش را به معنی دقیق کلمه حفظ می‌کند. البته فیلم در پرده‌های آخر و برای گره‌گشایی ضعف‌هایی دارد و در ارائه اطلاعات، ترسیم انگیزه کاراکترها و پذیرفتنی کردن پایان، خوب عمل نمی‌کند اما می‌توان کلیت کار را دیدنی و جذاب ارزیابی کرد. صفت دوم، کمدی بودن است. تمساح خونی یک کمدی بانمک است که شوخی‌های به اندازه‌ای در سراسر طول فیلم تعبیه کرده و هیچ‌گاه لبخند را از لب مخاطب حذف نمی‌کند، با این حال از نظر میزان خنده‌دار بودن موقعیت‌ها، به دستاورد ویژه و کم نظیری نمی‌رسد و صرفاً یک وضعیت مطلوب و درست داشتنی دارد که البته از میانگین سطح کمدی فیلم‌های خنده‌دار ایرانی جلوتر است.

صفت سوم تبعیت از الگوهای ژانریک است. تمساح خونی یک کمدی-اکشن

بودند، حتی در زندانه‌ترین رفتارهایش خالی از اصول اخلاقی نیست. رضا عطاران هم چنین شخصیتی خلق کرده بود، منتها مقداری سنتی‌تر. او هم در کل شمایل یک مرد سنتی ایرانی را داشت که حتی وقتی خلافکار می‌شد پا روی یک سری اصول سنتی اش نمی‌گذاشت. همین چیزهاست که یک هنرپیشه طنز را به عموم مخاطبان نزدیک‌تر می‌کند و هر کس می‌تواند خودش را در او ببیند. چهره‌زنگ‌هایی که کم‌دین‌های دیگر پیاده می‌کردند، برای اکثریت مخاطبان شبیه لات‌ها و زبان‌آورهایی هستند که خیلی از اوقات حق ما را می‌خورند، نه شبیه خود ما. اما جواد عزتی کاراکتری خلق می‌کند که مثل خود ما بود؛ نه آنقدر بی‌عیب و خطا که حس کنیم ربطی به ما ندارد و نه به قدری بدجنس و بی‌انصاف که نه تنها حسن نکنیم مثل ماست، بلکه فرسنگ‌ها از او فاصله بگیریم. اینها باعث محبوبیت شخصیت جواد عزتی شده‌اند و او وقتی فیلم ساخت، تمساح خونی هم دقیقاً روی همین خط باریک میان زندگی و اخلاق مداری حرکت کرده. با دو جوان طرفیم که در همه زندگی‌شان تا به حال باخت داده‌اند. آنها این بار دست به یک قمار بزرگ می‌زنند و با آدم‌های گردن‌گلفتی در می‌افتند اما آدم‌های کاملاً بدی نیستند.

در فیلم جواد عزتی، بدی پیروز نمی‌شود و اساساً چشم‌انداز روایت در سویی قرار نگرفته که مخاطب را با آدم‌بدهای قصه همدل کند و وقتی آنها در فیلم در نیل به اهداف‌شان از راه ناصواب شکست خوردند، آن مخاطب در دلش به اخلاقیاتی که باعث می‌شود فیلم‌ها این‌طور تمام شود، لعنت بفرستد. شاید عبارت شاهکار را نتوان در مورد فیلم تمساح خونی به کار برد چه اینکه این فیلم اگرچه به غایت سرگرم‌کننده و فرح‌است، چیز چندانی به سینمای ایران اضافه نمی‌کند و از زمانه‌اش جلوتر نیست اما لاقابل در نسبت با انبوه کمدی‌های مبتذلی که این روزها در سینمای ایران می‌بینیم همان نجابت و شرافت شناخته شده از شخصیت جواد عزتی را حفظ کرده است. ماجرای این فیلم در جاهایی اتفاق می‌افتد که به شدت مستعد شوخی‌های رکیک هستند اما فیلمساز روش‌های دیگری برای خندانند مخاطب پیدا می‌کند. حالا جواد عزتی با اولین فیلمش به جشنواره فجر آمده است؛ فیلمی که در ژانر قصه می‌گوید، ریتم بالا و یکسره‌ای دارد. داستانش درست جمع می‌شود و در کارگردانی آن چیزی سرسری گرفته نشده است.

میلاhd جلیل‌زاده
خبرنگار گروه فرهنگ

«تمساح خونی» اولین اثر سینمایی جواد عزتی، در جشنواره فیلم فجر و دوم رونمایی شد. از آن فیلم‌هایی که غالب مخاطبان وقتی از سالن سینما بیرون می‌آیند، هم راضی هستند و هم خوشحال. راضی بودن از تماشای یک فیلم چه کمدی باشد، چه درام، چه در هر ژانر و حال و احوال دیگر، وضعیت طبیعی و شناخته شده است اما خوشحالی از کجا می‌آید؟ راستش این است که وقتی هنرپیشه محبوبی مثل جواد عزتی قرار شد فیلم بسازد، خیلی‌ها نگران بودند که خوب از آب در نیاید و او اعتبار بازیگری‌اش را در حرفه کارگردانی ببازد اما ظاهراً این‌طور نشده. انگار دل خیلی‌ها برای عزتی شور می‌زد که چطور ظاهر می‌شود و این نکته‌ای است که اتفاقاً به فیلم تمساح خونی هم ربط دارد. اگر عزتی تا این حد محبوب است، همه چیز به تکنیک بازیگری او برنمی‌گردد. بده درست است، شخصیت این بازیگر در فضای خارج از فیلم‌ها و سریال‌ها که آرام و بی‌حاشیه و متین است، در به وجود آمدن چنین محبوبیتی موثر بوده اما آنچه اهمیت اصلی را دارد و معمولاً کمتر به آن توجه می‌شود، شخصیت یک بازیگر در فیلم‌هاست. همه فکر می‌کنند بازیگر فقط آنچه که سناریست نوشته و کارگردان اجرا می‌کند را پیاده می‌کند اما همیشه کاملاً این‌طور نیست. بازیگر مولف ممکن است یک سری زیرلایه‌های شخصیتی را با خودش از فیلمی به فیلم دیگر ببرد. به عبارتی، چه آن فیلم کمدی باشد چه درام، چه تاریخی باشد و چه امروزی و نقشی که هنرپیشه‌اش بازی می‌کند چه کوتاه باشد و چه بلند، می‌تواند یک سری خصوصیات ثابت را همراه با بازیگرش به آن وارد کند. کاراکتر طنز جواد عزتی مردی است که به رغم بعضی زندی‌ها و خطاها، عموماً آدم بدذاتی نیست. در رفتارهای غیراخلاقی وقاحت به خرج نمی‌دهد، انتقام‌جو نیست، گستاخ نیست، با بزرگ‌ترها یا زنان رفتار اصول‌مندی دارد عموماً و بی‌رحم و تنگ‌نظر نبوده است. عزتی حتی وقتی نقش منفی هم بازی می‌کند، مقداری از این خصوصیات را با خودش به آن نقش‌ها وارد می‌کند. او برخلاف کاراکترهایی که مثلاً مهران مدیری یا جواد رضویان بازی می‌کردند و بچه‌زنگ و وقیح و چاپلوس و دروغگو و سودجو

چرا اولین ساخته عزتی قابل دفاع است؟

«تمساح خونی» محبوب‌ترین ورژن عزتی

سیدمهدی موسوی تبار
دبیر فرهنگستان آنلاین

بعد از رضا عطاران، سعید آقاخانی، مهران مدیری، مجید صالحی، رامبد جوان و جواد رضویان، حالا سینمای ایران باز هم با بازیگر طنزی مواجه شده که اولین فیلمش را ساخته است. جواد عزتی در دهه اخیر آنقدر خوب و متنوع عمل کرده که در ژانرها و نقش‌های مختلف درخشیده و محبوبیت فوق‌العاده‌ای کسب کرده است. عزتی به پشتوانه همین موفقیت‌ها و محبوبیتی تنها ساختن اولین فیلمش رفته و از فرمول‌هایی بهره برده که پیش از این امتحانش را پس داده است. عزتی به کمک دوست قدیمی‌اش، عباس جمشیدی فر، زوجی را خلق کرده که از نیازهای فیلم‌های کمدی است. زوجی کم‌هوش و بانمک که پیش از این در

آقدر زیاد است که مخاطب شک می‌کند و از خودش می‌پرسد یعنی عزتی آن فیلم‌ها را ندیده یا خواسته عین همان صحنه‌ها را تکرار کند. قانون مورفی، خوب بد جلف، ساخت ایران و... نمونه‌هایی از سینمای ایران هستند که در فیلم عزتی برای مخاطبان این‌همانی می‌شود. در اولین ساخته عزتی با یک کمدی سخیف و جنسی مواجه نیستیم و در برخی از سکانس‌ها با وجود اینکه امکان استفاده از این شوخی‌ها وجود داشته اما آگاهانه از آنها استفاده نکرده است. عزتی در اولین تجربه کارگردانی‌اش در مجموع نمونه قبلی گرفته و به احتمال بالا در گیشه هم توفیق چشمگیری به دست خواهد آورد و همین تبدیل به یک چاقوی دولبه خواهد شد. عزتی اگر به عنوان یک کارگردان طنز در سینما جا بیفتد مجالی می‌شود برای تهیه‌کنندگانی که صرفاً به دنبال کسب درآمد هستند و این نقطه خطرناکی است.

فیلم‌های عزتی بازیگر، بارها آن را دیده‌ایم. زوج کم‌هوش و بی‌پول و عاشقی که گرفتار عده‌ای سرمایه‌دار می‌شوند و حالا با تغییر ظاهر و حتی اسم درصدد بازپس‌گیری حقوق‌شان هستند. عزتی در تمساح خونی همان ورژن محبوبی است که تماشاگران زیادی را با آن به سینماها کشانده و البته که در فیلم خودش با آزادی عمل بیشتری ظاهر شده است. نکته قابل‌تأمل در این فیلم این است که جواد عزتی برخلاف برخی از همکارانش نخواسته که محور و مرکز فیلم باشد و از دیده شدن نقش‌های کوتاه و حضور چهره‌های مطرح در نقش‌های کوچک هم استقبال کرده است. در تمساح خونی همه نقش‌ها قابلیت دیده شدن دارند و این اتفاق مهم به روحیه شخصیتی عزتی برمی‌گردد. در تمساح خونی، سکانس‌ها و صحنه‌های تکراری زیادی وجود دارد و بسیاری از آنها را در نمونه‌های خارجی و داخلی سینما دیده‌ایم. گاهی این شباهت‌ها